

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ КОМПЕТЕНТІСНО-СПРЯМОВАНОЇ ТА ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВЦІ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У РАМКАХ ДВОРІЧНОГО СТАЖУВАННЯ НА БАЗІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОІППО

Веліховська Алла Борисівна,

доцент кафедри природничо-математичної освіти та ІТ Миколаївського ОІППО, канд. пед. наук, velih@ukr.net.

Анотація. У статті конкретизуються шляхи реалізації основних принципів компетентісно-спрямованої і практико-орієнтованої освіти в підготовці молодих спеціалістів у рамках дворічного стажування на базі Миколаївського ОІППО через розроблення й упровадження відповідного науково-методичного супроводу навчального процесу засобами Інтернет-технологій.

Ключові слова: стажування молодих спеціалістів, компетентісно-спрямована освіта, практико-орієнтована освіта, освітні Інтернет-ресурси.

Традиційні форми післядипломного стажування молодих спеціалістів не завжди забезпечують гнучкість навчання стосовно реальних умов роботи сучасного вчителя. Тому в Миколаївському ОІППО активно діє програма з упровадження елементів контактної-дистанційної навчання шляхом використання кейс, TV-, мережних дистанційних технологій або технологій мобільного Інтернету. В ОІППО розроблено й упроваджено нову організаційну форму безперервного професійного розвитку молодих учителів. За принципами відповідності вмісту навчання реальним умовам роботи вчителів розроблено й апробується новий навчальний формат проведення курсу за вибором «Крок до зірок. Основи розробки педагогічного веб-квесту» (*далі* — курс).

Сучасний етап розвитку Інтернет-технологій, зокрема засобів Веб 2.0, визначив випереджальний вплив на формування (добір, оновлення) змісту навчальних модулів і тем з урахуванням як технологічних аспектів професійної діяльності вчителів, так і проектування результативності їхньої професійної діяльності на навчально-виховний процес у закладах освіти [1; 4].

Тематичне наповнення кожного навчального модуля програми курсу «Крок до зірок. Основи розробки педагогічного веб-квесту» було розроблено за умови очної або дистанційної форм навчального процесу в ОІППО з урахуванням особливостей професійної діяльності молодих спеціалістів, запровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання і перспектив розвитку Інтернет-технологій, засобів, систем і процесів.

Метою курсу є підготовка вчителів до створення сучасних Інтернет-ресурсів, що сприятимуть інтенсифікації процесу вивчення шкільних дисциплін, з метою формування в учнів навичок й умінь XXI століття на основі співпраці та дослідницьких підходів у навчанні.

Не секрет, що з появою комп'ютерів, Інтернету, планшетів таке непросте завдання, як зробити освітній процес цікавим для учнів, ще більш ускладнилося. Адаже віртуальний світ для учнів більш привабливий, ніж читання підручників і розв'язання задач у зошиті. А якщо перетворити віртуальну реальність з конкурента в союзника?

На етапі розробки курсу головну увагу було приділено тому «продукту» над створенням якого будуть працювати молоді спеціалісти протягом усього навчання. З цією метою було проведено опитування щодо наявності в учителів засобів комп'ютерного зв'язку і можливості працювати в мережі Інтернет у навчальному закладі. Урахо-

вуючи той факт, що далеко не в кожній школі вчитель має постійний доступ до роботи в комп'ютерному класі, а ті, хто має такий доступ, відчувають проблеми з організацією навчання за допомогою комп'ютерів, стало зрозуміло, що без знання технологій, що можуть допомогти в цьому, учителю не обійтися. Одна з них — технологія веб-квест (WebQuest — у перекладі «пошук в мережі»). Тому протягом навчання слухачі курсів працювали над розробкою циклу домашніх завдань з обраної ними теми шкільного предмета. Форма представлення результатів роботи — веб-сайт із 6–8 тематичними сторінками. Умова, що була висунута до розробки домашніх завдань, мала такий зміст: усі завдання повинні бути авторськими, розроблені для учнів 3-х, 6-х класів на основі краєзнавчого матеріалу, містити відомості про історію, промисловість, культуру, традиції тощо рідного краю [2; 3; 5].

Ураховуючи поступовий перехід системи вищої освіти на кредитно-модульну систему навчання, зміст навчальної освітньо-професійної програми сформовано за модульним принципом. Кожному розділу навчальної програми поставлено у відповідність логічно закінчений навчальний модуль, що містить мету і структуру його вивчення, анотацію змісту, результативність навчання — знання й уміння, здобуті після опанування змісту навчального модулю. Модульна побудова програми дозволяє підсилити якість й ефективність вивчення курсу, скоротити час навчального курсу без порушення для повноти викладу і глибини засвоєння матеріалу [3].

Кількість годин, що передбачені планом програми курсу за вибором дорівнює 18 годинам, що відповідає 1 ECTS. У разі необхідності кількість годин може бути зменшено до 12 годин або збільшено до 24 годин на весь курс.

Тематичне наповнення кожного навчального модуля програми курсу за вибором «Крок до зірок. Основи розробки педагогічного веб-квесту» було розроблено за умови проведення очної або дистанційної форм навчального процесу в ОІППО з урахуванням особливостей професійної діяльності визначеної категорії слухачів, запровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання і перспектив розвитку Інтернет-технологій, засобів, систем і процесів.

Курс адаптовано до очної форми навчання. За такою формою акцент зроблено на виконання домашнього завдання в групах (2–4 години на самостійну роботу). На занятті в аудиторії слухачі отримують інструкції і рекомендації щодо виконання основних видів робіт, оціню-

ють роботи, які були виконані раніше, беруть участь у дискусіях, розробляють структури основних документів. По-за заняттями в групах виконують практичну частину.

Структурне компонування кожного навчального модуля програми курсу «Крок до зірок» є однаковою: назва і тематика модуля; основні завдання; план діяльності; форми контролю; дидактичні і методичні матеріали, завдання для практичної роботи.

Тематичний зміст кожного навчального модуля дозволяє використовувати його не тільки в складі чинної програми, але й включати до різних інтегрованих навчальних курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників із наступним заліком з відповідної тематики. Реалізація такого підходу в перспективі забезпечить формування накопичувальної оцінки (сумарних кредитів) як свідчення рівня навченості слухачів — рівня сформованості ІКТ-компетентності.

Реалізації програми курсу «Крок до зірок» передбачає застосування різних форм і методів навчальної роботи слухачів: лекції, семінари (дискусії), практичні роботи, у тому числі індивідуальні, заняття, ознайомлення з досвідом колег, обговорення й аналіз ситуацій, постійну роботу в малих групах, консультації.

З огляду на специфіку аудиторії слухачів, форма викладу навчального матеріалу припускає надання можливості слухачам у ході навчання робити логічні висновки, адаптувати зміст до власної практики й апробувати отримані вміння в умовах тренінгів, проведенні «круглих столів», майстер-класів, конференцій, під час виконання спеціальних вправ. Це дає можливість для оперативного внесення змін викладачем з урахуванням: початкового рівня слухачів і особливостей їх професійного розвитку; удосконалення змісту підвищення кваліфікації педагогічних працівників; появи нових законодавчих і нормативно-правових актів, що регламентують освітню діяльність; розширення переліку джерел навчальної інформації; оновлення засобів, форм, методів і технологій навчання.

Основна, принципова відмінність цього курсу полягає в тому, що навчаючись за даною програмою, учителі не лише набувають навичок створювати веб-квести для учнів, а й оволодівають знаннями й вміннями в галузі Інтернет-технологій, навчаються застосовувати ці технології у власній професійній діяльності, включаючи їх до загального педагогічного процесу, якнайкраще передавати учням знання, використовуючи інноваційні педагогічні технології.

Матеріали курсу було розміщено на платформі дистанційного навчання Миколаївського ОППО. Протягом півроку молоді спеціалісти працювали в групах. Важливим питанням було правильно організоване оцінювання і рефлексія.

Досвід показав, що курс «Крок до зірок. Основи розробки педагогічного веб-квесту» можна викладати за очною, але більш ефективним він буде за дистанційною формою навчання. У такому випадку термін на виконання одного модуля складатиме 2 тижні. Такий підхід надасть слухачам можливість працювати над домашніми завданнями колегіально на відстані й набувати навичок спільної роботи в соціальних мережах. Надалі кожен учасник навчання зможе запроваджувати ці прийоми і методи роботи для організації процесу вивчення шкільних дисциплін у своєму навчальному закладі.

Змістове наповнення модулів сформовано з урахуванням вимог щодо професійно-кваліфікаційних характеристик діяльності вчителів, що забезпечують

їх ефективну фахову діяльність, зокрема того, що вчителі повинні знати і вміти.

Необхідними умовами для організації і проведення навчання за програмою курсу є: сучасна комп'ютерна техніка і можливість самостійно працювати за комп'ютером кожному вчителю, наявність постійного Інтернет-зв'язку з каналом для одночасної роботи в мережі Інтернет усіх учасників; сучасне програмне забезпечення, наявність знань у сфері ІКТ на рівні, не нижчому за «Початківець».

Програма курсу представлена 8 модулями. Учасники тренінгу працювали в групах по 3–5 осіб. Форми роботи було органічно поєднано з лекційною, семінарською, практичною й індивідуальною видами діяльності. Роботу було організовано з максимальним використанням соціальних сервісів Веб 2.0, основних засобів комунікації (електронна пошта, дискусійні клуби, блоги, форуми, чати тощо). Під час роботи вивчалися принципи і методи роботи в соціальних мережах (розсилки, Віртуальні педагогічні Інтернет-спільноти, побудови гіпертекстів, дискусійних клубів, форумах, чатах). Корисним став досвід діяльності в педагогічних Інтернет-спільнотах.

На кожному занятті слухачі працювали над розробкою веб-квесту в мережі Інтернет. Молоді спеціалісти мали можливість користуватися інструктивними, дидактичними і методичними матеріалами. Вони опрацьовували теоретичний матеріал, що був підготовлений розробниками курсу і розміщений на платформі МОППО для дистанційного навчання, тематичними сторінками Вікіпедії, каталогами електронних бібліотек, енциклопедій, прикладами та зразками робіт. Методичні матеріали було доповнено додатковими матеріалами: рекомендаціями щодо візуалізації процесу планування за принципом радіанного мислення (програма FreeMind для створення Карт Знань) і Swot-аналіз для аналізу ризиків на етапі реалізації проєктів, з якими можуть стикнутися вчителів на етапі реалізації проєктів.

Для коментарів, роздумів і дискусій, з метою якісного засвоєння правил й принципів спілкування в мережі Інтернет учасники навчання використовували власний блог, у якому обговорювали, оцінювали та коментували роботи своїх колег, розміщали відповіді на запитання, писали есе відповідно до заданої теми.

Після закінчення навчання учасники захистили розроблений веб-квест, до змісту якого було включено: особисту сторінку слухача, розробку гіпертексту з певного питання у Вікі-середовищі, блог, Google-сайт для учнів, карту за технологією GoogleMaps, дидактичні і методичні матеріали, форми для оцінювання, перелік освітніх ресурсів.

На першому занятті було проведено опитування щодо виявлення рівня готовності молодих спеціалістів розробляти власні Інтернет-ресурси. Було встановлено, що молодих учителів не здивуєш комп'ютером, адже домашній комп'ютерні засоби мали 100% респондентів. Проте лише 4% опитаних заявили про можливість працювати в комп'ютерному класі свого навчального закладу.

У вхідній анкеті всі учасники зазначили, що використовують Інтернет для підготовки до уроків (100%), найпопулярнішим виявився сервіс YouTube (70%). Пошуковими системами користувалися 12% респондентів, сервісом Вікі — 3%. Серед інноваційних форм роботи, що молоді спеціалісти використовують у навчальному процесі найчастіше зустрічалося «перегляд відеоматеріалів на YouTube» (38%). Слухачі відзначили, що хотіли б навчитися працювати з пошуковими сервісами Google (45%),

діватися про можливість сервісів GoogleMaps і Picasa (58%), про Карти Знань «не чули» 84% респондентів.

У кожному модулі було запроваджено комплексну оцінку, що включала: результати виконання практичних робіт, участь у дискусіях, рецензування робіт інших учасників навчання, розробку форм для оцінювання, творчість і креативність. До кожного виду робіт було розроблено критерії, з якими слухачі мали можливість ознайомитися заздалегіть. Отже, якість робіт, що були виконані після ознайомлення з критеріями, була значно вища, ніж завжди.

Більш високому рівню виконання робіт сприяв і такий факт, що всі роботи насамперед публікувалися на порталі МОШПО. Після виконання кожного виду завдань було організовано взаємооцінювання. Такий підхід дозволив кожній групі не лише виокремити недоліки у роботах своїх колег, а й обмінюватися ідеями щодо вдосконалення власних веб-квестів.

Отже, можна зробити висновок, що стажування молодих спеціалістів шляхом реалізації основних принципів компетентнісно-спрямованої і практико-орієнтованої освіти сприяє підвищенню рівня їх професійної майстерності. Такий підхід забезпечує вибір учителями індивідуальної освітньої траєкторії; сприяє формуванню індивідуального комплексу знань, диференційованих відповідно до обліку професійних функцій, осві-

тніх потреб і освітніх запитів; сформованості високого рівня знань, умінь і навичок щодо розробки Інтернет-ресурсів і використання засобів Інтернет-технологій загального призначення; моделюванню інформаційних процесів, проектування функціонально-орієнтованих компонентів освітньої діяльності з метою прийняття оптимального професійного рішення тощо.

Література

1. Веліховська А. Б. Застосування мережних технологій у діяльності методиста освітньої системи регіону Миколаїв / Веліховська А. Б., Забродська Л.М. // Вересень. — 2010. — №1–2 (50–51). — 128 с.
2. Маркова, О. Ю. Веб-квест как один из способов организации проектной деятельности на уроке иностранного языка [Текст] / О. Ю. Маркова // Иностранные языки в школе : науч.-методический журнал. — 2013. — №5. — С. 41–43.
3. Онофрійчук О. А. Інноваційний вимір сучасної освітньої парадигми / О. А. Онофрійчук // Університет як центр організації освітньо-виховного середовища у регіоні: тези науково-практичної конференції 19 червня 2009 року / ред. В. Д. Будак. — Миколаїв: МДУ ім. В. О. Сухомилинського, 2009. — 298 с. — С. 34–36.
4. Теоретичні та методичні засади застосування мережних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти / Алла Веліховська // Збірник наукових праць «Інноваційні технології в освіті». — №13. — С. 184–190.
5. Хуторской А. В. Метод проектов и другие зарубежные системы обучения / А. В. Хуторской // Школьные технологии : научно-практический журнал школьного технолога. — М.: Издат. и типография «Красная звезда», 1995г. — 2013. — №3. — С. 95–100.

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Кийко Олена Анатоліївна,

учитель інформатики Комунального закладу міжшкільного навчально-виробничого комбінату «Комп'ютерний центр» Вознесенської міської ради Миколаївської області, kz_tlvk@ukr.net.

Анотація. Швидкі темпи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сучасне життя і в освіту вимагають застосування нових форм позакласної роботи з учнями різних вікових категорій. Особливо це стосується учнів початкової школи, які почали вивчати новий предмет «Сходінки до інформатики». У статті наводиться приклад організації позакласної роботи з учнями 1–4 класів у вигляді проведення конкурсу «Юний інтелектуал».

Ключові слова: інформаційні технології, початкова школа, «Сходінки до інформатики», позакласні заходи.

Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій і впровадження їх на Україні в останні роки наклали певний відбиток на розвиток особистості сучасної дитини. Потужний потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій, поширення ігрових приставок, електронних іграшок і комп'ютерів дуже впливають на виховання дитини і сприйняття нею навколишнього світу. Істотно змінюється й характер улюбленої практичної діяльності дітей молодшого віку — гри, змінюються її улюблені герої й захоплення.

Підвищення ефективності освіти неможливе без створення нових форм навчання учнів, особливо у початковій школі. У зв'язку з цим, велика увага сьогодні приділяється позакласній діяльності учнів. Для того щоб учні початкової школи любили відвідувати уроки з предмету «Сходінки до інформатики», їм необхідно прищепити любов до цих уроків, а це можна зробити під час проведення позакласних заходів з використанням інформаційних технологій.

Позакласна робота з інформатики є складовою частиною всього навчального процесу у початковій шко-

лі, природним продовженням роботи на уроках з предмету «Сходінки до інформатики».

Основні завдання позакласної роботи з інформатики у початковій школі:

- закріплення і систематизація в ігровій формі знань, умінь учнів, отриманих під час вивчення предмету «Сходінки до інформатики»;
- поглиблення й поширення знань й практичних навичок учнів;
- розвиток логічного мислення, кмітливості;
- формування мовленнєвої, інформаційної, соціальної компетентностей;
- розвиток уваги, пам'яті, фантазії та творчих здібностей;
- виховання дбайливого відношення до комп'ютера та його програмного забезпечення;
- виявлення обдарованих дітей, сприяння їх подальшому розвитку;
- підвищення інтересу до предмету;
- підвищення рівня пізнавальної активності учнів.